

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 30. november 2023

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af straffeloven

(Forbud mod utilbørlig behandling af skrifter med væsentlig religiøs betydning for et anerkendt trossamfund)

[af justitsministeren (Peter Hummelgaard)]

1. Ændringsforslag

Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet 1 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Indstillinger

Et *mindretal* i udvalget (S, V, M, RV og SIU) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *andet mindretal* i udvalget (DD, LA, KF, DF, EL og ALT) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for det stillede ændringsforslag.

Et *tredje mindretal* i udvalget (SF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme imod det stillede ændringsforslag.

Et *fjerde mindretal* i udvalget (IA) vil stemme hverken for eller imod lovforslaget ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme imod det stillede ændringsforslag.

Et *femte mindretal* i udvalget (SP) vil stemme hverken for eller imod lovforslaget ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme hverken for eller imod det stillede ændringsforslag.

Nye Borgerlige og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen. Der gøres opmærksom på, at et flertal eller et mindretal i udvalget ikke altid vil afspejle et flertal/mindretal ved afstemning i Folketingssalen.

3. Politiske bemærkninger

Socialistisk Folkeparti

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget tager afstand fra koranabfrændinger og skændinger af andres religiøse relikvier som led i at genere minoritetsborgere. SF

ønsker, at vi evner at opføre os mere respektfuldt over for hinanden, men samtidig må SF afvise at lovgive om dette. I et demokratisk samfund er uenighed en præmis, og man må acceptere, og at der er brede rammer for at ytre sig, hvis det foregår inden for lovens rammer, dvs. uden racisme, opfordringer til vold og had m.v. SF finder, at der er et særligt hensyn at tage til happenings, som indeholder religions- og magtkritik, f.eks. som kunstneren Firoozeh Bazrafkans kritik af undertrykkelsen af kvinder i bl.a. Iran. Firoozeh Bazrafkan er kendt for sin happening med at rive en koran på et rivejern. Det er bl.a. kernen i det her lovforslag, idet denne form for kritik ikke længere vil være tilladt med denne lov, hvilket vil være en forkert begrænsning af ytringsfriheden, og vi i Danmark kommer til at stille os på den forkerte side af sympatien med iranske kvinder. Det illustrerer også, at lovforslaget rækker bredere end blot afbrændinger af koraner og risikerer at ramme religionskritik.

SF er enig i, at der kan være en sikkerhedsrisiko, når enkeltpersoner insisterer på at afbrænde koraner foran mellemstlige ambassader. Men SF opfordrer til at bruge de eksisterende redskaber til at gribe ind over for situationer, hvis den offentlige sikkerhed eller den personlige sikkerhed for dem, der foretager afbrændingen, er i fare. Dette forekommer at være et mere præcist redskab, fordi det kan tage hensyn til sikkerhedsrisikoen i stedet for at gribe ind i ytringsfriheden for alle.

SF tror ikke på, at Danmark ved at bøje nakken, gå stille og tale sagte om emmer, der giver kontroversielle reaktioner, kan unddrage sig vanvittige terrorangreb på uskyldige civile i Danmark. SF er enig med lektor i retsfilosofi Jacob Holtermann, der kalder det kalifatets veto, når truslen som noget nyt foregår på mellemstatsligt niveau – modsat voldsmandens veto, hvor truslen udgår fra terrororganisationer og enkeltpersoner, jf. »Med koranloven giver regeringen kalifatet vetoret«, Information, den 9. november 2023. På den baggrund mener SF ikke, at vi skal imødekomme lande som

Pakistan, Iran, Saudi-Arabien og Tyrkiet, der i flere år har kæmpet for at få gjort blasfemi til en menneskerettighedskrænkelse, der skal sanktioneres. Lande, der ikke respekterer deres egne borgeres frihedsrettigheder, skal ikke diktere lovgivningen og frihedsrettighederne i Danmark. SF mener, at hvis Danmark giver efter nu, åbner det for afpresning i forhold til andre og flere krav. Desuden vil andre lande stå mere sårbare, hvis Danmark lader sig kue af internationalt islamistisk pres. Det kan aldrig være Danmarks opgave at give IOC opskriften på at opnå deres langsigtede mål: et globalt blasfemiforbud, herunder forbud mod tegninger med blasfemisk indhold.

I den forbindelse noterer SF sig også, at Frankrig, Norge, Sverige, Belgien og Holland klarer sig fint uden et sådant indgreb i forhold til at beskytte religiøse skrifter, som lovforslaget foreskriver.

SF finder, at den religiøse følelse ikke er mere beskyttelsesværdig end andre følelser. Danmark skal beskytte mennesker mod had, vold og racisme, men ikke religioner, og til det formål har vi allerede lovgivning, som kan bruges.

Dernæst udtrykker SF en bekymring for, at lovforslaget blot ansporer til, at nogle vil konkurrere om at finde nye og mærkværdige veje til at fremføre deres statements. Det vil f.eks. fortsat være lovligt at sætte regnbueflag ind i koraner, og det er meget nærliggende, at det vil ske, da dette også vil prikke til nogle i muslimske miljøer, som ikke tolererer homoseksuelle.

SF finder det desuden uproportionalt at foretage indgreb i ytringsfriheden for alle på baggrund af få personers eskapader. Som det fremgår af ministerens svar på spørgsmål nr. 50 til lovforslaget, er der siden den 21. juli 2023 anmeldt 515 demonstrationer med bog- eller flagafbrændinger, hvoraf de 441 er anmeldt af én person alene, mens 7 øvrige personer står for markant færre demonstrationer. Hertil kommer, at politiet på Retsudvalgets høring den 22. november 2023 ikke engang var sikre på, at der blev brændt rigtige koraner af, og at dette kan foregå i fremtiden også, hvis dette er tilfældet. SF finder det ligeledes uproportionalt at indføre forbuddet, når det af ministerens svar på spørgsmål nr. 39 til lovforslaget angives, at tendensen med afbrændinger i Danmark er faldende, sådan at der i ugerne 42-45 er anmeldt i alt 55 demonstrationer med bog- eller flagafbrændinger. Anmeldelserne er indgivet af 2 personer, hvoraf den ene person har anmeldt 54 af de 55 demonstrationer.

I forhold til selve lovforslaget er det tankevækkende, at vi i Danmark ikke har dømt personer for blasfemi siden 1946, og at et stort flertal i Folketinget i 2017 afskaffede den såkaldte blasfemiparagraf. Dette lovforslag er derfor et brud med en årelang retstradition, hvor vi i Danmark ikke straffer ytringer, der krænker religiøse doktriner, følelser eller skrifter. SF synes, at dette brud er et tilbageskridt.

Lovforslaget har konsekvenser for den kunstneriske, politiske og religiøse ytringsfrihed. Selv om SF anerkender, at lovforslaget er indsnævret i forhold til det oprindelige lovforslag, jf. L 133, folketingsåret 2023-23, 2. samling, består de principielle problemer fortsat, idet den kunstneriske frihed angribes. SF er bekymret for, at konsekvensen

af lovforslaget bliver selvcensur og påpasselighed blandt kunstnere.

SF gør opmærksom på, at Justitia har sendt et nyt høringssvar, jf. L 65 – bilag 10, hvor der peges på, at lovforslaget overser, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har slået fast, at det som udgangspunkt ikke er proportionalt at idømme frihedsstraf for ytringer, som ikke er trusler, opfordringer til vold eller hadsk tale rettet mod en bestemt befolkningsgruppe, og at det derfor er tvivlsomt, at (gentagen) overtrædelse af forbuddet mod utilbørlig behandling kan sanktioneres med fængselsstraf, som det er fastsat i bemærkningerne. Dette forhold finder SF ikke er reflekteret i lovforslaget.

Dernæst er der de praktiske konsekvenser af, at det danske demokrati med åbne øjne indfører særbeskyttelse af religioners skrifter. SF mener, at vi vil få et forklaringsproblem i forhold til kampen mod social kontrol, hvis vi i Danmark beskytter den bog, der ligger til grund for selv samme kontrol, eller i forhold til samfundsfaglærere, der bliver modsagt af elever, der mener, at deres religiøse skrift er hævet over grundloven.

SF støtter hverken lovforslaget eller det af Det Konservative Folkeparti fremsatte ændringsforslag om en solnedgangsklausul. SF mener, at regeringen må bære ansvaret for at give efter for udlandets krav om handling. SF finder, at forslaget er sikkerhedspolitisk irreversibelt, og at en evaluering af de årsager er meningsløs.

Danmarksdemokraterne

Danmarksdemokraternes medlemmer af udvalget mener, at det er helt forkert at indskrænke danskernes frihedsrettigheder som følge af trusler fra den islamistiske verden.

DD mener, at loven er et øksehug i ytringsfriheden, og vi kan desværre konstatere, at regeringen er bukket under for voldsmandens veto, hvilket nu betyder, at ytringsfriheden i Danmark og rammerne for omfanget af vores rettigheder dikteres af lande i Mellemøsten. Når vi i Danmark først har givet efter, som vi gør med denne lov, er DD nervøse for, hvad der bliver det næste, den danske regering kan indføre et forbud mod som følge af pres fra islamiske fundamentalister. Det er utvivlsomt vanskeligt at tro, at ufrie kræfter stopper deres trussel mod vores frihed i Danmark, blot fordi det bliver ulovligt at afbrænde koraner i Danmark. Disse mørke kræfter vil formentlig fortsætte med at kræve, at vi i Danmark lever på deres præmisser og under deres regler for at opnå fred i Danmark.

DD bemærker, at vi skal huske på, hvilke lande det rent faktisk er, der i fremtiden dikterer vores frihedsrettigheder i Danmark. Det er lande, som repræsenterer og lever efter nogle værdier og normer, som er så langt fra vores i Danmark, at vi slet ikke kan forestille os, hvordan det er at leve i samfund som deres. Det er diktaturer, hvor ordet ligestilling ikke findes, diktaturer, hvor der ikke er lgbt+ rettigheder, diktaturer, der intet ved om ytringsfrihed, diktaturer, der intet ved om religionsfrihed, og som selv forfølger deres kristne minoriteter. DD finder det virkelig bekymrende, at disse lande i fremtiden skal bestemme frihedsgraden i Danmark. Det eneste, som dette lovforslag synes at sikre, er,

at hellige skrifter er bedre beskyttet i dansk lovgivning end grundloven, Dannebrog, litterære værker m.v. Gennem lovforslaget etableres en retstilstand, hvor det bliver acceptabelt at beskæmme den danske grundlov, men ikke koranen. Dermed hæves koranen over grundloven, hvilket DD finder dybt problematisk.

Ud over de allerede fremlagte kritikpunkter, der er præ-senteret fra flere kanter i forbindelse med lovbehandlingen, bemærker DD, at loven risikerer at etablere en retstilstand, hvor systemkritiske flygtninge, der har fået asyl i Danmark på grund af udvist foragt for muslimsk levevis, f.eks. ved at skænde koranen i deres hjemland, og derfor risikerer fængsel eller dødsstraf der, nu potentielt risikerer fængsling i Danmark for at gøre det samme. DD mener, at dette ikke kan betegnes på anden vis end som et knæfald for islam.

På baggrund af ovenstående kan DD ikke støtte lovforslaget.

Radikale Venstre

Radikale Venstres medlem af udvalget bemærker, at RV tager afstand fra de hundredvis af afbrændinger af koraner, der har fundet sted i Danmark med det ene formål at forhåne og nedgøre og skabe had og usikkerhed. For RV er hyppige og intense koranafbrændinger i Danmark foretaget af en snæver kreds af personer ikke en afgørende del af ytringsfriheden, og det risikerer tværtimod at svække vores indsats for menneskerettighederne, ytringsfriheden og religionsfriheden i verden.

For RV handler lovforslaget først og fremmest om sikkerhed for danskerne, ikke mindst de danskere, der arbejder under svære forhold ude i verden, og som oplever frygten i maven, når de ser koranafbrændingerne i Danmark på sociale og lokale medier. For RV handler lovforslaget om danske borgere, virksomheder og organisationer, som ønsker at være til stede og gøre en forskel, men hvor koranafbrændingerne bliver til en barriere af frygt og usikkerhed for deres virke. Derfor mener RV, at vi er nødt til at gribe ind.

RV er glade for de ændringer, som vi har kæmpet for i forhandlingerne med regeringen, så lovforslaget er blevet bedre og mere præcist og anvendelsesområdet er begrænset til religiøse skrifter og anerkendte trossamfund og med fokus på intentionen bag handlingerne, undtagelse for billiggelse og ikke mindst et stærkt fokus på at bevare den kunstneriske frihed, herunder gennem henvisninger til retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. RV forventer, at loven dermed vil blive anvendt restriktivt og målrettet.

RV ville gerne have undgået dette lovforslag, men RV er samtidig overbevist om, at det er nødvendigt at gribe ind. RV støtter lovforslaget, fordi det handler om sikkerhed, men også fordi det handler om at fremme rettigheder, værdighed, respekt og ordentlighed.

Dansk Folkeparti

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker, at regeringen med dette lovforslag genindfører blasfemiloven, som ellers blev afskaffet af et bredt flertal af Folketingets partier i 2017. Med dette lovforslag bliver det ulovligt at forhåne koranen, og realiteten er, at regeringen med dette

lovforslag tilfører dansk lovgivning sit første islæt af islamisk lovgivning og samtidig giver koranen en særlig status i Danmark.

Regeringen begrundet lovforslaget med en øget sikkerhedstrussel mod Danmark og danskerne, men DF frygter, at lovforslaget vil have den stik modsatte effekt, nemlig at islamistiske lande vil fortsætte med at presse på og kræve flere indrømmelser og dermed fastholde eller øge truslen mod Danmark og danskerne. Med lovforslaget går regeringen således på kompromis med grundlæggende frihedsrettigheder for at søge at tilfredsstille lande og grupperinger, der næppe stopper deres kamp for at give islam og koranen en særlig beskyttelse og status. Lovforslaget er et udtryk for, at man i regeringen og Justitsministeriet desværre har accepteret islams måde at betragte koranen på og udstrakt denne forståelse til alle andre religioner med det ene formål at søge at retfærdiggøre det foreslåede indgreb, der alene har til formål at tilfredsstille nogle statsledere i den muslimske verden.

Loven er reelt en begrænsning af danskernes rettigheder, og det er et dybt bekymrende knæfald, hvis et flertal i Folketinget er villig til at indføre begrænsninger i danskerne grundlæggende frihedsrettigheder alene for at tækkes lande i Mellemøsten, der på mange måder har en anden opfattelse af frihedsrettigheder end den vestlige verden. Desuden finder DF det absurd, at regeringen arbejder målrettet på at beskytte islam, alt imens islams proselytter i Danmark arbejder målrettet på at udslutte Israel og presse Vestens værdier.

DF vil altid prioritere ytringsfrihed over hensynet til religiøse følelser og begræder det verdslige tilbageslag, dette lovforslag er et udtryk for, og som vil gå over i historien som en historisk fejltagelse. På denne baggrund stemmer DF imod lovforslaget.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (KF), tiltrådt af et *mindretal* (DD, LA, DF, EL og ALT):

Til § 2

1) Som *stk. 2* indsættes:
 »*Stk. 2. § 110 e, stk. 2, i straffeloven som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, ophæves den 15. december 2026.*«
 [Solnedgangsklausul om, at loven ophæves efter 3 år]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringsforslaget indebærer, at den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 110 e, stk. 2, om utilbørlig behandling af et skrift, der har væsentlig religiøs betydning for et anerkendt trossamfund, ophæves automatisk den 15. december 2026, medmindre der ved lov bestemmes andet inden dette tidspunkt.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 27. oktober 2023 og var til 1. behandling den 14. november 2023. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Teknisk gennemgang

Justitsministeren har den 2. november 2023 over for udvalget foretaget en teknisk gennemgang af lovforslaget.

Høring

Retsudvalget afholdt den 22. november 2023 en offentlig høring om lovforslaget.

Høringssvar

Den 27. oktober 2023 sendte justitsministeren hørings-svarene og et høringsnotat til L 133, folketingsåret 2022-23, 2. samling, til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 22 bilag på lovforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 10 skriftlige henvendelser om lovforslaget.

Deputationer

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 1 deputation, der mundtligt har redegjort for sin holdning til lovforslaget.

Samrådsspørgsmål

Udvalget har stillet et samrådsspørgsmål til mundtlig besvarelse til justitsministeren og udlændinge- og integrationsministeren. Ministrene har i et fælles åbent samråd den 29. november 2023 besvaret spørgsmålet. Ministrene har efterfølgende sendt udvalget deres talepapirer, der lå til grund for ministrenes besvarelse af spørgsmålet.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 65 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Bjørn Brandenburg (S) Fie Hækkerup (S) Maria Durhuus (S) Gunvor Wibroe (S) Rasmus Prehn (S) Rasmus Stoklund (S)

Trine Bramsen (S) Preben Bang Henriksen (V) Marie Bjerre (V) Jan E. Jørgensen (V) Tobias Grotkjær Elmstrøm (M)

Nanna W. Gotfredsen (M) Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU) Aaja Chemnitz (IA) Anna Falkenberg (SP)

Betina Kastbjerg (DD) Peter Skaarup (DD) Steffen Larsen (LA) fmd. Sólbjörg Jakobsen (LA) Mai Mercado (KF) nfm.

Niels Flemming Hansen (KF) Mikkel Bjørn (DF) Peter Kofod (DF) Karina Lorentzen Dehnhardt (SF)

Lisbeth Bech-Nielsen (SF) Astrid Carøe (SF) Rosa Lund (EL) Zenia Stampe (RV) Nikoline Erbs Hillers-Bendtsen (ALT)

Nye Borgerlige og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50	Dansk Folkeparti (DF)	7
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	23	Alternativet (ALT)	5
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Nye Borgerlige (NB)	3
Moderaterne (M)	15	Siumut (SIU)	1
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	14	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Liberal Alliance (LA)	14	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	3
Radikale Venstre (RV)	7		